

Internationale Samenwerking

IS 2009 | 2009 05

REPORTAGE: millenniumakkoorden, HIF in Nigeria

Hoe staat het ervoor met de Millennium Akkoorden? IS inventariseert wat er concreet (al) terecht is gekomen van de maatschappelijke samenwerkingsverbanden die de millenniumdoelen dichterbij moeten brengen. Deze maand: millenniumdoel 6

Verzekerd van gezondheidszorg in Nigeria

- **Het Nederlandse Health Insurance Fund biedt in Afrika gesubsidieerde ziektekostenverzekeringen aan.**
- **Nigeria is een van de deelnemende landen. In Shonga en omgeving heeft inmiddels bijna de helft van de bevolking zich aangemeld.**

Tekst en beeld: Gerbert van der Aa

Suleiman Yusuf, ziekenhuisdirecteur in het Nigeriaanse Shonga, heeft het druk. Oorzaak: de massale toestroom van patiënten. In de hal staan tientallen mensen te wachten. “Bijna iedereen heeft hier tegenwoordig een ziektekostenverzekering. Daardoor gaan mensen sneller naar de dokter”, zegt Yusuf, terwijl hij een rondleiding geeft. “Twee jaar geleden kregen we misschien vijf patiënten per maand, nu hebben we er meer dan honderd per dag.” Gelukkig heeft de drukte ook voordelen. “Er gaan veel minder mensen dood dan vroeger.”

Hawawu Mustapha zit bij het bed van haar zieke zoon. “Hij heeft al een paar dagen diarree”, vertelt ze. “Daardoor is hij erg verzwakt.” Mustapha, met een lichtgroene hoofddoek en in het gezelschap van haar echtgenoot, werkt net als bijna iedereen in Shonga in de kleinschalige landbouw. Ze laat het verzekeringspasje van haar zoon zien. “Er is veel verbeterd. Als we vroeger naar het ziekenhuis gingen moesten we alles zelf betalen”, vertelt ze. “Bedragen van duizenden naira (1000 naira is 5,15 euro, red.) waren geen uitzondering. Omdat we de behandeling toch niet konden betalen, gingen we meestal maar niet.”

Nederlands initiatief

De ziektenkostenverzekering in Nigeria is het resultaat van een van de zogenaamde Schoklandakkoorden, publiek-private partnerschappen tussen de Nederlandse overheid, bedrijven en maatschappelijke instellingen. Samen met de Nederlandse hulporganisatie PharmAccess, de Nigeriaanse zorgverzekeraar Hygeia en ziekenhuizen ondersteunt het Health Insurance Fund (HIF) sinds 2007 in Shonga boeren en hun families die zich willen verzekeren. Uitgangspunt is dat de deelnemers zelf een financiële bijdrage leveren. In het eerste jaar bedraagt die 200 naira (1,03 euro) per persoon, 5 procent van de totale premie. In de jaren daarna loopt de eigen bijdrage langzaam op, zodat het programma zichzelf voor een

steeds groter deel kan financieren. De Nigeriaanse overheid heeft beloofd ook een financiële bijdrage te leveren.

“Meer dan dertigduizend mensen in Shonga en omgeving hebben zich al ingeschreven. Dat is bijna de helft van de bevolking”, zegt Njide Ndili van de Nigeriaanse zorgverzekeraar Hygeia. Hygeia heeft zo’n 300.000 klanten, verspreid over heel Nigeria, en is de lokale partner van het Health Insurance Fund. De Nigeriaanse zorgverzekeraar hoopt via het programma nieuwe doelgroepen aan te boren. “De goedkoopste ziektekostenverzekering kost in Shonga 4000 naira (20,60 euro) per jaar”, zegt Ndili, een lange vrouw die boven vrijwel alle mannen uittorent. “De boeren kunnen dat nu niet zelf opbrengen, maar als de welvaart toeneemt op termijn misschien wel.”

Behandeling van hiv/aids zit in het basispakket dat het Health Insurance Fund, een privaat investeringsfonds, aanbiedt. Met ongeveer 4 procent van de bevolking is het percentage hiv/aids-gevallen in Nigeria relatief laag vergeleken met landen in zuidelijk Afrika. Maar omdat Nigeria met 140 miljoen inwoners het volkrijkste land op het continent is, behoort het in absolute aantallen tot een van de ergst getroffen landen ter wereld.

Behalve in Shonga subsidieert het Health Insurance Fund ook ziektekostenverzekeringen voor marktvrouwen in de havenstad Lagos. De organisatie is ook actief in andere Afrikaanse landen, zoals Tanzania is. Minister Koenders van Ontwikkelingssamenwerking steunt het Health Insurance Fund met 100 miljoen euro over een periode van zes jaar. Ook Nederlandse bedrijven, zoals Heineken, Shell en Unilever, leveren een financiële bijdrage.

Zorgen versus optimisme

In Nigeria werkt het Health Insurance Fund samen met zowel overheidsziekenhuizen als met privéklinieken. “Overheidsziekenhuizen functioneren hier niet voldoende”, zegt directeur Chris van der Vorm. “Er is gebrek aan de noodzakelijke capaciteit en kwaliteit. Onze ervaring is dat privéklinieken in Nigeria doorgaans betere zorg leveren en wel voldoende capaciteit bezitten.” Maar het Health Insurance Fund wil overheidsziekenhuizen niet afschrijven. “Via grondige evaluaties helpen we met het verbeteren van de zorg in zowel overheidsziekenhuizen als privéklinieken.”

Sommige organisaties in Nederland hebben kritiek op het Health Insurance Fund, zoals eerder te lezen was in IS (IS2, maart 2008). Oxfam Novib vindt de samenwerking met Afrikaanse commerciële ziekenhuizen problematisch, omdat de kwaliteit van de gezondheidszorg zou lijden onder het winst oogmerk. Wemos betwijfelt of commerciële ziekenhuizen beter zullen functioneren dan overheidsziekenhuizen; Cordaid vraagt zich af of het programma op termijn wel zonder subsidie kan draaien. Want de ziektekostenverzekeringen kunnen alleen rendabel worden als de welvaart van de mensen in Shonga stijgt. Of dat daadwerkelijk gebeurt, is de vraag. De Nigeriaanse economie groeit al jaren met gemiddeld vijf procent, maar de welvaart bereikt nauwelijks de allerarmsten. Het percentage inwoners dat leeft van minder dan een dollar per dag, schommelt nog steeds rond de 70 procent.

Alhaji Idris, een boer uit een dorp bij Shonga, deelt de zorg over de toekomst van het programma. “Nu is het spotgoedkoop om je ziektekosten te verzekeren”, zegt Idris. “Vrijwel iedereen kan 200 naira per jaar opbrengen. Maar als de subsidie de komende jaren afneemt, zullen mensen gaan klagen. Ik voorspel grote problemen als de eigen bijdrage stijgt boven 500 naira per jaar.”

Emir Haliru Yahaya, de traditionele leider van het islamitische Shonga, is echter optimistisch. “De gouverneur van Kwara werkt hard aan ontwikkeling van de regio. De gemiddelde welvaart begint langzaam te stijgen”, zegt hij. De emir benadrukt dat de agrarische sector in Shonga een nieuwe impuls heeft gekregen door de komst van dertien blanke boeren die werden verjaagd uit Zimbabwe. “We hebben ze 4000 hectare in bruikleen gegeven, in de hoop dat ze de grootschalige mechanische landbouw op de been helpen.” De Zimbabwanen

bieden inmiddels werk aan drieduizend mensen. Onlangs openden ze een zuivelfabriek in Shonga. Ook produceren ze cassave, maïs en gierst.

Ongelooflijk

In het ziekenhuis wacht Ramatu Mohamed totdat ze aan de beurt is. Haar twee-jarige dochter wordt vandaag gevaccineerd. Over het Health Insurance Fund is Mohamed enthousiast, zoals bijna iedereen in Shonga. “In het begin kon ik het niet geloven, totdat ik om me heen zag dat het echt werkte. Toen de mensen van Hygeia voor inschrijving naar mijn dorp kwamen, heeft mijn man ons meteen aangemeld. De verzekering is een van de beste dingen die ons de afgelopen jaren is overkomen.”

De millenniumakkoorden...wat zijn dat?

De millenniumakkoorden zijn ontstaan op Schokland, een voormalig eiland in de Noordoostpolder. Tijdens een grootse manifestatie op op 30 juni 2007 zetten bedrijven, organisaties, kennisinstellingen en particulieren op initiatief van de minister voor Ontwikkelingssamenwerking hun handtekening onder samenwerkingsverbanden om de wereldwijde armoede samen aan te pakken.

De akkoorden richten zich op een of meerdere millenniumdoelen, de acht internationale afspraken die voor 2015 waargemaakt moeten zijn, zoals onderwijs voor alle jongens en meisjes, gelijke rechten voor mannen en vrouwen, het terugdringen van ziektes als aids en malaria en schoon drinkwater voor iedereen.

www.millenniumakkoorden.nl